

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÁFICA.

Ecos discordants produïts per lo règimen unificador.

Se lamenta la regió valenciana de la llibertat que 's dona á la importació d' arrossos produïts ab mes economía á l' India ó altres països estranys al nostre, perjudicant altament y empo-brint als productors nacionals de dit article alimentici, ja sian capitalistas y propietaris, ja simples obrers agricultors, y als que lliuren la subsistencia de sas numerosas familias, del exercici de las varias industrias auxiliars que dependeixen de la sembra y cultiu del arros, descorsament, neteja, llustre, emba-latje transports terrestres y marítims, y ventas de dit producte en los diferents mercats.

Se queixan ab tal motiu los agricultors valencians de las corrents lliurecambistas que regnan en las regions gubernamentals, y dels tractats de comers que semblants mals los portan; acabant per posar en moviment á tots los sants de sa devoció de la cort terrenal, pera que 'ls prestin ajuda en demanar y conseguir sia donada protecció á son mes valió producte.

Tenim puig als valencians convertits en proteccionistas de nou género, proteccionistas arrocers, y tot lo mes proteccionistas del oli de cacahueta, recarregant los drets de importació d' olis d' industria: per tot lo demás, que visca la llibertat d' importació, encar que sia arruinant altres regions sas germanas.

Los castellans demanan protecció pera los seus blats, ja que la experiencia ha vingut á demostrarlos, que per rahó de la

elevació de gastos de transport, sos productes no poden competir ab los similars que 'ns venen del Danubi, mar Negre y América del Nort.

Los Asturians, Lleonesos, Gallegos y Extremenys treballan entre 'ls diputats y Senadors, pera que lo Govern dongui decidida y especial protecció á la ganaderia; y pera conseguir tal objecte, ha presentat la corresponent proposició al Congrés lo senyor Compte de Toreno, aquell ardent protector de la ganaderia que pera lo foment de la cria caballar, va gastar alguns millons dels que pagan las provincias, en la construcció de un hipódrom á Madrid, que serveix pera que las senyoras de la Cort lluheixen sos elegants trajos confeccionats á París, y sos trens y carruatjes vinguts també de Fransa ó de Bélgica, mentres los caballers per ferlas *pendant*, en lo de rumbosos y protectors del treball nacional, crean apostas per si vencerá lo caball del marqués A. ó lo del compte F. gastant ó perdent en una tarde empleada en tant interessants útils y civilisadoras ocupacions de juguesca, lo que bastaria pera viure un any cent familias obreras, ó sería prou en mans d' un hábil menestral pera montar un establiment que per medi de la associació cooperativa de producció, facilités treball é independència á centenars de familias obreras, á las que transformaria en propietarias, mentres totas ellas cooperarian al augment de la riqueza y prosperitat de nostra avuy desvalguda nació.

(Se continuará.)

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

LA AGRICULTURA EN LO PLA DEL LLOBREGAT

Extracte de la conferencia que baix aquest titol doná en la «Lliga de Catalunya» lo soci de la mateixa D. Felip de Hita y Morros lo dia 22 del mes passat.

»Lo terreno es argilós en molts punts y sorrench y esponjós en altres; mes en la part de la marina, en una extensió considerable, es molt salinós; condició que fa impossible tota classe de producció agrícola, á excepció de la sosa y barrella, productes avuy inexplotables per la competencia extranjera, que fa que no sia sostenible son baix preu de venda ab los gastos que ocasionan la sega, la crema y transport de dits productes.»

Ab las bonas condicions climatològicas d' aquest pla y donada la activitat dels que 'l conreuhan, los resultats haurian de ser en gran manera beneficiosos; pero succeheix al revés: d' alguns anys ensà la agricultura en tan afavorida encontrada va en decadencia y aixó es degut, segons lo senyor Hita plenament demostra, no solament als ruinosos tractats de comers que 'ns aterran, sino també en gran part á la rutina dels pagesos, á la deixadés dels propietaris y de las poblacions pera 'l sanejament de las humidas terras ahont los masovers y jornalers han de viure y treballar y al escàs número de llevors que cultivan, ja donchs que no saben moures dels cereals, fruyters y vinyas, productes avuy de poch rendiment: los primers per la invencible competencia estrangera, y 'ls altres dos per la pertinás y també invencible malura que 'ls te flagellats. Sols un producte avuy va sostenintlos y es l' aulfals, de fácil y económic cultiu, mes aquest farratje per si sol no pot donar increment á la riquesa agrícola d' aqueix pla y sols pot servir, com vulgarment sol dirse, pera anar passant.

Fa observar lo senyor Hita que en alguns termes del pla, especialment en lo Prat, s' ha ensajat la plantació del Ramí ab molt bon éxit y n' espera grans resultats si 's facilitan als pagesos las corresponents màquinas desfibradoras.

No podém, en lo lleuger extracte que 'ns hem proposat fer de la interessant conferencia del seyor Hita, consignar tots los detalls en que va entrar, pero si farém notar que, ab moltíssim acort considera com á un dels mes terribles enemichs de la Agricultura, en la localitat que 'ns ocupa, lo nociu y enervant paludisme, verdadera plaga del baix Llobregat, concentrada principalment en los termes del Prat, Viladecans, Gavá y Castelldefels, notablement en aquest darrer ahont las febres arriban á matar. «Aixís s' esplica, diu lo Sr. Hita, la falta de població en aquell terme municipal que minva cada dia y que á no trigar ha de fer que la parroquia mes antigua del Pla del Llobregat acabi per desapareixer. De cinquanta anys á n' aquesta part no s' hi ha edificat una sola casa; al revés, se n' hi veuhen moltes d' enrunadas que sos propietaris han tingut d' abandonar. Al any 1870 hi havia en la població 400 ánimas: l' any passat sols se n' hi contavan 197.»

Aquest darrer dato es esgarrifós y 'ns fa esglayar pensant que, á las portas pot dirse de Barcelona, unida ab la ciutat per

medi d' un ferro-carril y una bona carretera hi ha una encontrada podrida, delmada per las febras y condempnada tal volta á no veurers mes embellida per l' home ni á ser utilizada ab la benéfica alé del treball.

Urgeix, donchs, pendrer midas enérgicas y radicals pera fer frente á tan terrible flagell y á la miseria que á passos de gegant escampa. De las costas de Garraf fins á Montjuich en una faixa mes ó menos ample del litoral s' ha anat estenent; fent constar lo senyor Hita que en Octubre darrer de dos mil y pico d' habitants que 'l poble del Prat conté, *cinchcents* se trobaren atacats per las febres, sent en escás número las familias d' aquella població que nò hagin tingut un ó altre pres d' aquella malaltia: fins al mateix peu de Montjuich, en la barriada anomenada de *Can Tunis*, al comensarse la passada Tardor hi hagué invasió de febres, y per lo tant no fora estrany que si la incurria continúa, 'l bell plá del Llobregat, que hauria de ser un verdader jardí y foc purificador del aygua que nodreix á Barcelona, 's converteixi al revés, en un vehí empestat, malalt y brut y ple de miseria que comuniqui á la ciutat la seva alé enmatzinada.

Lo senyor Hita considera «com á causa principal y 's pot dir única de las febres en aquell Pla, l' embassament de las ayguas pluvials y de las sobrants de rego, aixís com de las que contenen los estanys ó llachs d' aquella rodalia anomenats La Podrida, L' Illa, La Ricarda, La Magarola, Lo Remolá y La Murtra enclavats tots en la marina del Prat menos lo darrer que ho es en la de Gavá.

Varis medis senyala 'l senyor Hita pera practicar lo sanajament del baix Llobregat y son los següents:

Primer. Prohibir l' enllotament de las terras que solen fer los pagesos en la época mes calurosa.

Segon. Renovar l' aigua dels estanys ó llachs que á dalt s' anomenan, fentlas passar periódicament á la mar, de la que están á la vora y d' ella están situadas en punt mes alt.

Tercer. Construhir un rech transversal ahont aflueixin las pluvials actualment existents y los mateixos estanys y per ella conduhir las ayguas sobrants de la pluja al riu.

Y cuart. La aplicació d' un sistema de *drenatje*, que detalla, empleat ab bons resultats á Franssa é Inglaterra y que, á judici del senyor Hita, en la encontrada de que parlém també donaria bons resultats.

Al costat d'aqueix formidable enemic de la Agricultura que comensa per atacar la salut del home que ha de ferla florir, aniquilant las sevas forsas, considera 'l senyor Hita altres enemichs, si no tant poderosos no ménos nocius y son la carestia dels lloguers ó arrendaments, la falta de comunicacions entre 'ls pobles del Plá y la mala conservació dels mateixos camins rurals; la ignorancia en què viuen los pagesos del pla, en general, que no coneixen la teoria Agronómica y malament la part práctica en moltes operacions, que sols fan per pura rutina; y finalment lo feixuch é inaguantable pes de las contribucions que sobre 'l pagés recauen, tant rosegayres de la riquesa com ho es de las arrels y la substancia del cep la malehida filoxera.

Per últim lo senyor Hita presenta com á final del seu treball una série de datos estadístichs, arrencats de la práctica, pera demostrar lo desequilibri en que 'l pagés del Llobregat se troba quan compara los gastos de producció dels articles del seu actual conreu, ab lo valor que de dits articles treu en lo mercat; deduhintse dels resultats que aquestos datos presentan que 'l pagés del Lobregat avuy sols pot anar, com vulgarment se diu, menjant y bevent, tenint á sobre sempre, com la espasa de Damocles, lo perill d'atrassar y la perspectiva de la ruina, després d'una vida d'afanys y privacions. Encara no hem sentit á dir que hagi tingut d'embargarse cap finca en aqueix pla pera 'l pago de contribucions; pero si no ve un remey efícas y prompte aixó será inevitable. Escatimats los jornals y 'ls abonos fins al limit pera disminuir los gastos de producció, no 's podrán minvar mes aqueixos gastos sinó rebaixant las contribucions que, per mes que vulguin no podrán pagar ja que 'ls preus de venda son excessivament baixos y ab prou feynas donan pera assegurar y sostenir la seva manutenció.

Recomaném, donchs, l'estudi del senyor Hita y no duptém de que, per part dels que pугan ferho, conegut lo mal s'hi posará l'oportú remey, porque aqueixa vehina planura sia lo que li pertoca ser: lo mes rich y bell ornament y sanitós esbarjo de la comtal ciutat de Barcelona.

SECCIO DE VARIETATS.

L' HEREU.

I.

Es fadri ja fet
de vintiquatre anys,
de molt bona planta
y gran hisendat.

Ballador de mena,
de sobras galan
de tolas las ninas
l' amor éll ne sap.

Ellas paran telas
las mares cent rams,
per veure l' auCELL
si s' hi vol parar.

Mes, s' hi diverteix
com no fentne cas,
y vola y revola
per sobre 'l parany.

Bruch 1887.

II.

Fará quatre mesos
n' está enamorat,
d' una pubilleta
capet de pardals.

Axis diu la gent
de l' hereu Balaig;
pobre, no pensansho
n' ha caigut al sach.

Ell sé que mormolla
á solas ben baix,
tot desembescantse;
pero ja ha fet tart....

Jugant ab l' amor
me vaig jo cremar,
jay! de la dona
lo que 's fica 'l cap.

EMILI PASCUAL

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Garnatxa tintorera verdadera —Cridém la atencio de nostres lectors sobre l' anunci insertat, en la secció corresponent d' aquest periódich, baix dit epígrafe.

Espirits. — Lo Gohern francés ha creat un premi de 50,000 franchs ab destí á recompensar lo procediment exacte y usual pera 'ls ensaigs del alcohol; es dir pera regoneixer en los licors la presència de qualsevol alcohol que no sia l' etílich.

Lo ministre de Instrucció pública ha encarregat á la Academia de Ciencias que redacti un programa y senyali la época del concurs en que ha de otorgarse 'l premi.

La Academia ha designat ja 'ls indivíduos de son sí que han de formar la comissió: Pasteur, Frémy, Debray, Friedel, Toost, Mascart, Berthelot, Peligot, Schlœsing, Dehérain, Becqueret y Bouchard.

Aquesta comissió s' ocupará dels estudis preliminars, y després los someterá á la aprobació de la Academia.

REVISTA VINÍCOLA.

Si verdaderament desconsolador va ser lo resultat obtingut per la cullita de l' any pròxim passat, que á lo de ser en general bastant reduhida en cantitat, va ser sens lo consol de poder indemnisarnos en part, son preu remunerador, motius sobrats tenim per temer que enguany será encare pitjor que l' anterior. Per un costat veyém que la cullita en general á Catalunya aquest any ha sigut inferior encare á l' any passat y en alguns punts, com per exemple en la comarca del Vallès, quasi nula; per altra part los preus, si poch remuneradors foren l' any passat, enguayn no cal parlarne: puix no sols, no han millorat, sino que apenas si de quant en quant de preus se parla.

L' any passat en vista de aquells preus y d' aquella persistent calma en la venda de vins; tot era indagar las causas y parlar de remeys per millorar aquella situació, enguany ningú hi pensa apénas ja de una manera particular com si las causas no persistissin sent las mateixas y si be veyém que las circunstancias han fet que alguns bons patricis á Madrid s' hagin ocupat darrerament de remoure la apatia de los agricultors de las diversas encontradas d' Espanya ha sigut fent extensiu las reclamacions als diferents mals que sofreix la agricultura espanyola. Confessém haber experimentat una satisfacció al veurers que todas las provincias han contestat unánims en apoyar tant plausible actitud de defensa que se ha iniciat á Madrid baix la denominació de «*Lliga Agraria*». En quant á Catalunya no han quedat enrera las provincias Catalanas á las demás provincias d' Espanya puix havém vist que todas las asociaciones agrícolas han contestat adheritnse á dita *Lliga*. Entre aquestas, la asociació que més ha treballat ha sigut l' Institut Agrícola de Sant Isidro que secundant la idea de la «*Lliga Agraria*» ha promogut algunas reunions agrícolas en diferentes comarcas del nostre pays, encarregantse éll de trasmetre los desitjos y aspiracions en ditas reunions manife tats.

Nosaltres creyém, que está molt bé y debém agraphir á la Junta directiva de dit Institut que hagi promogut ditas reunions; pero, que en lloch de centralisar las peticions ó firmarlas col·lectivament hauria, creyém, sigut preferible, que cada centro se hagués dirigit directament la seva petició; puix que hauria sigut més imponent en los Centros Oficiais una série de peticions de diferentes comarcas que no aquestas mateixas presentadas col·lectivament per l' Institut Agrícola y créyam aquesta manera de obrar preferible, perquè estém completament convençuts que las reclamacions de la Agricultura no han de ser

atesas, perquè sigan fetas per tal ó cual associació agrícola de Catalunya, si nó perque serán las demés provincias de Espanya ahont pronunciantse per fi un esperit proteccionista nascut de haber per últim obert los ulls á la llum de la rahó, la cual no han sapigut coneixer fins que la miseria se ha comensat á introduhir á casa seva, á nosaltres donchs que dada la antipatía que despertém en las regions gubernamentals, sols debém ajudarlas y robustir de la manera més ostensible, la demanda de disposicions salvadoras per l' agricultura pátria.

Per lo que pertoca als vins indubtablement bastant hi ha que reclamar del govern conforme en altrás ocasions vos tenim manifestat; mes també debém confesarho, algo podriam fer nosaltres; puix després que se hagués obtingut que se prohibís terminantment la fabricació de vins artificials; sempre vos hem dit, que no fore suficient que aixó se disposés per una llei, seria allavors menester que hi hagués algun centre ó sindicat format de personas interessadas per vigilar que aquesta llei se complís rigorosament; de lo contrari seria lletra morta. No faltan centros en alguns punts que estarian en lo cas de vigilar que la llei indicada, fos complerta; mes d'aquestas, no totes están disposats en ocupar-se de la manera que seria menester pera perseguir als qui á ella hi faltarian.

No estranyaréu que nos hagém estés en aquestas consideracions que se apartan un tant de nostre encàrrech principal de donarvos á coneixer los preus de nostres vins en las diferentes comarcas catalanas y demés encontradas, per la relació que han de guardar los del nostre pays.

Es tal la desanimació que per tot regna, especialment dels mercats de América que descoronan al més optimista tenir que fer una revista vinícola; puix tant de allí com de Fransa, sent los preus que se nos indican solament nominals, preferim no senyalarlos; ja que las pocas vendas que se realisan son á preus reservats y sota los que 's senyalan'. En las nostras comarcas, las pocas vendas que se realisan, son á los preus següents: Del Camp de Tarragona nos dihen de 15 á 20 ptas. carga y de 23 á 25 per los del Baix Priorat. pagantse los del Alt Priorat de 28 á 30 ptas. De Montblanch y la part d' Urgell nos avisan de 12 á 15 pessetas, segons color y grau; y de Vilanova y Sitjes de 15 fins á 25 ptas., segons calitat. En lo Plá del Panadés de 12 á 15 pessetas y de 10 á 15 ptas. carga en la comarca del Vallés, segons classe, que es molt variable aquest any, segons si han sigut més ó menys castigats per lo mildiu.

Barcelona, Janer, 1888.

J. G.